

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

HE laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 19/2022 vp)

Sivistysvaliokunta 23.2.2022

Nvm Arja Ruponen, STM

Sote-uudistus

SOTE-uudistusta täydentäviä hallituksen esityksiä

- **HE 56/2021 vp (= Sote-100)**
 - Sisältää sote-uudistukseen liittyviä, lähinnä teknisiä muutoksia
 - Lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n esitetään muutoksia lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmiin, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 ja 7 §:n perustuen. Esitetään että,
 - kunnalla tulisi olla kunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka sisältäisi tiedot kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnista, siihen vaikuttavista tekijöistä sekä kunnan palveluista. Suunnitelma hyväksyttäisiin kunnanvaltuustossa.
 - hyvinvointialueella tulisi olla alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka sisältäisi tiedot alueen lasten ja nuorten hyvinvoinnista, siihen vaikuttavista tekijöistä sekä hyvinvointialueen palveluista. Suunnitelma hyväksyttäisiin aluevaltuustossa.
 - kunnan ja hyvinvointialueen tulisi tehdä yhteistyötä suunnitelmia laatiessaan.
- **HE 19/2022 vp laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi**
 - Sisältää sote-uudistuksen edellyttämiä sekä sitä täydentäviä muutoksia
 - Muutoksia esitetään oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin, terveydenhuoltolakiin, korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettuun lakiin, sosiaalihuoltolakiin sekä lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä

HE laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 19/2022 vp)

Esityksen sisältö:

1. Hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön varmistaminen (OphL)
 - Yhteistyörakenne > opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä
 - Opiskeluhuollon suunnitelmallinen yhteistyö > koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen opiskeluhuoltosuunnitelmat
2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen saatavuuden turvaaminen:
 - opetushenkilöstön yhteydenottomahdollisuuden laajentaminen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon (OphL)
 - koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lähipalveluperiaate (ThL)
3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon kirjaamisen, tietojen rekisterinpidon ja luovutuksen sääntelyn selkeyttäminen (OphL)
4. Sote-uudistukseen liittyviä teknisiä muutoksia (OphL, ThL, ShL, KkOthL)
5. Sote asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettuun lakiin siirtymäsäännös kuraattorien ja psykologien Kanta-kirjauksille ad 1.3.2025
6. Korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltolakiin Kelalle sekä YTHS:lle velvoite tehdä yhteistyötä mm. korkeakoulujen ja opiskelijoiden edustajien kanssa **Sote-uudistus**

1. Esitykset hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyön varmistamiseksi

Sote-uudistus

Yhteistyörakenteeksi alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin esitetään lisättäväksi uusi 14 a § **Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä**

- Hyvinvointialueen tulisi muodostaa alueensa kuntien sekä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmässä tulisi olla edustettuina myös alaikäisten vanhempien ja huoltajien, opiskelijoiden ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön edustajia sekä tarvittavia muita yhteistyötahoja.
- Yhteistyöryhmä *toimisi hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä*. Sen tehtävänä olisi:
 1. valmistella alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle;
 2. seurata alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista sekä opiskeluhoitopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista;
 3. käsitellä hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhoollon yhteistyökysymyksiä; sekä
 4. huolehtia muista sille erikseen annettavista tehtävistä.
- Kaksikielisen hyvinvointialueen alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä on oltava kansalliskielisten edustus, saamelaiden kotiseutualueella saamenkielisten edustus.

- Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaisi edelleen monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä ja oppilaitoksen opiskeluhoollon osalta monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoolloryhmä.
- Hyvinvointialue ja kunta voisivat sopia yhteistyöstä tarkemmin neuvottelussaan (laki hyvinvointialueesta 14§). Kunnat ja hyvinvointialueet voisivat halutessaan noudattaa opiskeluhoollossa järjestämislain 6 ja 7§ mukaista yhteineuvottelukäytäntöä, jolloin raportointi ja neuvottelut toteutettaisiin vuosittain TAI sopia tiiviimmistä yhteistyöistä haluamallaan tavalla muutoin.

Koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen opiskeluhooltosuunnitelmat

KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄ

- laatii **opiskeluhooltosuunnitelman** opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi
 - laaditaan yhdessä oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilöstön, opiskelijoiden kanssa
 - seurataan toteutumista ja tarkistetaan tarvittaessa
 - liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan
- **suunnitelma sisältää** opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet ja periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi
- sisältää myös oppilaitoskohtaisesti tiedot
 - arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta;
 - toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja tukitoimiksi
 - yhteistyön järjestämisen opiskelijoiden, perheiden sekä muiden toimijoiden kanssa
 - suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimenpiteet opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi

HYVINVOINTIALUE

- laatii **alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman** opiskeluhoolltopalvelujen järjestämiseksi
 - valmistellaan alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä
 - hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa valtuustokausittain
 - seurataan toteutumista ja tarkistetaan tarvittaessa
 - liitetään alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan
- **alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma sisältää** opiskeluhoollon alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja periaatteet sekä toimet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi
- alueellinen suunnitelma perustuu koulutuksen järjestäjien suunnitelmiin ja se sisältää:
 - suunnitelma hv-alueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä;
 - koulutuksen järjestäjien arviot opiskeluhoolltopalvelujen kokonaistarpeesta sekä muut toimenpiteet;
 - suunnitelma opiskeluhoolltopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta;

Helsingin kaupunki sisällyttää alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman sisällöt kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan, joka hyväksytään Helsingin kaupunginvaltuustossa

2. Muut esitettävät muutokset

Sote-uudistus

Muita oppilas ja opiskelijahuoltolakiin esitettäviä muutoksia

1 § Lain soveltamisala

- Lain maininnat hyvinvointialueesta koskisivat myös Helsinkiä, poikkeuksena osa alueellista opiskeluhoitosuunnitelmaa koskevista säännöksistä.

16 § Yhteydenotto opiskeluhoitopalvelujen saamiseksi

- Yhteydenottomahdollisuus laajennettaisiin kaikkiin opiskeluhoitopalveluihin
- Oppilaitoksen työntekijän olisi otettava viipymättä yhteyttä koulutai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhoollon kuraattoriin tai psykologiin ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot, kun hän arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon kirjaamisen, tietojen rekisterinpidon ja tietojen luovutuksen sääntelyn selkeyttämiseksi ehdotettavat muutokset

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain seuraavia pykälää ehdotetaan muutettavaksi

- *20 § Tietojen kirjaaminen yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
 - Terveystieteiden ammattihenkilöt kirjaisivat potilasasiakirjoihin, kuraattorit sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin, sosiaali- ja terveystieteiden lainsäädännön mukaisesti.
 - Opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä tarvittavat opiskeluhuollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot kirjattaisiin opiskeluhuoltokertomukseen. Välttämättömien tietojen sisältöjä tarkennettaisiin.
- *21 § Yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisterit*
 - Terveystieteiden potilasasiakirjat tallennettaisiin potilasrekisteriin ja kuraattorin asiakaskertomukset sosiaalihuollon asiakasrekisteriin. Rekisterinpitäjänä toimisi palvelun järjestänyt hyvinvointialue.
 - Poikkeuksena yksityisen koulutuksen järjestäjän tai valtion järjestämät sosiaali- ja terveystieteiden palvelut OphL 9 §:n 2 momentin tai 10 §:n mukaisesti, jolloin koulutuksen järjestäjä toimisi potilasasiakirjojen tai sosiaalihuollon asiakaskertomusten rekisterinpitäjänä.
 - Monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisterinpitäjänä toimisi koulutuksen järjestäjä.
- *22 § Opiskeluhuoltorekisteriin sisältyvien tietojen salassapito*
 - Opiskeluhuoltorekisteriin tallennetut tiedot olisivat salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n mukaisesti.
 - Opiskelijaa koskevia salassa pidettäviä tietoja ei saisi luovuttaa, mikäli siihen ei ole asianomaisen henkilön tai hänen laillisen edustajansa suostumusta tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä.

- Tarkoituksena on selkeyttää opiskeluhuollon kirjaamista ja rekisterinpitoa.
- Opiskeluhuollon tietojen kirjaaminen, rekisterinpito ja salassapito vastaisi paremmin Euroopan unionin yleistä tietosuojaa-asetusta.

Terveydenhuoltolakiin esitettävät muutokset

- Sote-uudistuksen edellyttämät muutokset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä sekä lisäksi soten edellyttämiä teknisiä muutoksia
- Lisättäisiin uusi *15 a § Opiskeluhouoltopalvelut*
 - Opiskeluhouoltopalvelujen määritelmä ja sisältö, viittauksin oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin
 - Hyvinvointialueen velvoite järjestää opiskeluhouoltopalvelut alueensa oppilaitosten opiskelijoille
 - Velvoite järjestää opiskeluhouoltopalvelut toiminnallisena kokonaisuutena
 - Yhteistyövelvoitteet koulu- ja opiskeluterveydenhuollon pykälistä, mm. yhteistyö koulutuksen järjestäjien, oppilaan huoltajien ja oppilaitoksen henkilöstön kanssa sekä osallistuminen opetussuunnitelman laatimiseen siltä osin, kuin se koskee opiskeluhouoltoa ja oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä
 - Lähipalveluperiaate tulisi lakisääteiseksi myös kouluterveydenhuollossa, lukuun ottamatta suun terveydenhuoltoa ja erikoistutkimuksia.
 - Opiskeluterveydenhuollon palvelut olisi mahdollista järjestää myös muussa opiskeluterveydenhuollon toimipisteissä. Jos palvelut järjestettäisiin muualla kuin oppilaitoksessa tai sen välittömässä läheisyydessä, perusteena tulisi olla opiskelijoiden tarpeet, palvelujen laatu, potilasturvallisuus taikka muu näihin rinnastettava syy.
- Pykäliin 16 § *Kouluterveydenhuolto* ja 17 § *Opiskeluterveydenhuolto* jäisi säännökset palvelujen sisällöstä. Palvelujen sisältöön ei esitetä muutoksia

- Tarkoituksena mm.
 - tehdä sote-uudistuksen edellyttämät muutokset
 - selkeyttää opiskeluhouoltopalveluja koskevaa sääntelyä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä
 - varmistaa kouluterveydenhuollon lähipalveluperiaate säännöksiin

HE:n kustannusvaikutukset ja aikataulu

Kustannusvaikutukset

- Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen
- Kuntien laajentuvista tehtävistä johtuen vuoden 2023 talousarvioehdotukseen ehdotetaan **330 000 euron** lisäystä momentille 28.90.30
 - 270 000 e / osallistuminen alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän toimintaan
 - 60 000 e / koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatiminen

Voimaantulo

- Lakien esitetään tulevan voimaan sote-uudistuksen kanssa 1.1.2023 alkaen.
- Esitetään, että Opetushallituksen olisi uudistettava perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien mukaiset perusteet sekä ammatillisen koulutuksen opiskelijahuollon keskeistä periaatteista sekä opiskelijahuollon tavoitteista annettava määräys niin, että koulutuksen järjestäjät voivat ottaa uudet opiskeluhuoltosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023.

Kiitos!

Arja Ruponen, STM
Marja Penttilä, STM
Titta Honkala, STM
Anni Ritari, STM

Sote-uudistus